

**Baština
kroz suživot:
bujtari
za nove
generacije**

Baština kroz suživot: *bujtari* za nove generacije

Izložba fotografija Matičnog kluba „Hrvatski ovčar” Đakovo

Pregledavajući mrežne stranice i društvene mreže uistinu možete pronaći puno podataka, fotografija i video materijala hrvatskih ovčara u raznim zgodnim i nezgodnim¹ situacijama. No, osjetiti vezu i suživot građen stoljećima na ovim prostorima možete samo ako dođete u srce Slavonije - na Đakovačke vezove. Ima li bolje pozivnice za istinski baštinski doživljaj neraskidivih veza s *bujtarima* od izložbe fotografija Matičnog kluba „Hrvatski ovčar” Đakovo u sklopu 60. Đakovačkih vezova?

1 Referiram se na naziv grupe na društvenim mrežama. „Hrvatski ovčar – zgone i nezgone“ donosi brojne anegdote i suživot s hrvatskim ovčarima.

Na ponos svih naših sugrađana *Tradicija uzgoja i suživota s hrvatskim ovčarom* proglašena je nematerijalnim kulturnim dobrom te je u prosincu 2025. upisana u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske i zaštićena kao nematerijalno kulturno dobro. Ovu važnu inicijativu pokrenuo je Matični klub „Hrvatski ovčar“ Đakovo, a potom i okupio članove Kluba Hrvatski ovčar Zagreb i članove Društva prijatelja hrvatskog ovčara iz Karlovca. Zajedničkim snagama odlučili su njegovati, ne samo vrijednu kinološku sastavnicu ove autohtone hrvatske vrste psa, već i upozoriti na kontinuitet povijesnih i identitetskih veza.

Dio povijesnih izvora upućuje na 14. stoljeće i prve opise hrvatskog ovčara. U rukopisu đakovačkog biskupa Petra Bakića iz 1719.² uz opise fizionomije psa navodi se kako se kako se od 14. stoljeća odnosno 1374. do 18. st. odnosno 1719. pas nije promijenio te je zadržao sve do tada navedene karakteristike. Upravitelj biskupskih dobara i đakovački kanonik Petar Lukić u svom izvještaju iz 1752. na latinskom piše kako je za stočarstvo Đakovštine od velike važnosti *hrvatski čobanski pas*. Taj pas čuva stada ovaca, koza, svinja, goveda i konja (usp. Špoljarić 2008: 203; Romić 1977). Kotarski veterinar dr. Franjo Berić 1854. u svojoj izvještajnoj brošuri pod nazivom „O postojanju ergele u Đakovu“ piše kako Ergelu u Đakovu čuvaju hrvatski ovčari koji su vrlo dobri i kao kućni psi. Berić dalje navodi da su svojstva tog psa dobro ustaljena jer mu se vanjština nije kroz posljednjih stotinu godina ništa promijenila, odnosno, da je pas ostao isti kako ga opisuje đakovački kanonik Petar Lukić prije jednog stoljeća (Usp. Romić 1977; Špoljarić 2008: 204).

2 De vita populi et de cultura armetorum et pecorum Diacove et eius Districtus anno Domini 1719.

Danas, *bujtar*, *pulin*, *garo*, *bundaš* i *hrvatić* nose snažnu identitetsku oznaku pripadnosti lokalnom, regionalnom i nacionalnom tradicijskom elementu društva. Uz svoje nekadašnje istaknute radne navike, modernizacijskim procesima na selu i napuštanjem tradicijskog gospodarstva od druge polovine 20. stoljeća, postaju prvenstveno ljubimci, ali i psi namijenjeni za sportske i natjecateljske aktivnosti. Ove dodane vrijednosti nisu isključile veze sa nekadašnjim tradicijskim načinom života te se one i dalje naglašavaju. Dio uzgajivača i zaljubljenika u ovu pasminu usmeno prenosi nepisano pravilo prepoznavanja kulturnih markera: *pravi Šokac ima i danas bujtara i kao čuvara i kao ljubimca*.

Od Vezova do izložbe fotografija

Uz vrednovanje kinologije i poticanje projekata kao što je znanstveno istraživanje i očuvanje povijesti genoma pasmine³ MK HO Đakovo nekoliko godina sustavno radi na promociji suživota s hrvatskim ovčarom. Od navedenog osobito je sudjelovanje članova sa psima u svečanoj nedjeljnoj povorci Đakovačkih vezova, jednom od centralnih događaja ove folklorne manifestacije. U povorci od 1992. godine kontinuirano sudjeluju članovi MK HO Đakovo, ali i svi pridruženi uzgajivači i ljubitelji hrvatskog ovčara. Do tada su *bujtari* predstavljeni sporadično u ulozi pratitelja i pojedinačnih nastupa *kandžijaša*, stočara koji *kandžijom*, bičem tjeraju životinje na ispašu. Više od tri desetljeća organizirano i kontinuirano pojavljuju se na Vezovima uz vlasnike u radnim

3 MK HO Đakovo je 2024. godine proveo projekt „Hrvatski ovčar – čuvar tradicije hrvatskog sela“ u suradnji s Fakultetom agrobiotehničkih znanosti iz Osijeka (voditeljica projekta je prof. dr. sc. Ivona Djurkin Kušec) s ciljem uzimanja uzoraka kako bi se dobili podatci i informacije o starosti pasmine. Na ovaj način nastoji se istražiti, ne samo autohtonost pasmine, već i potvrda pisanih dokumenata koji daju opis i karakteristični izgled psa hrvatskog ovčara. Vjeruje se kako će dobiveni podatci poslužiti kao znanstveno utemeljena osnova za daljnji rad na promicanju autohtonosti pasmine i značaja za Đakovštinu, Slavoniju i Hrvatsku.

i svečanim narodnim nošnjama. Uz starije i muškarce i žene, često su predstavljena djeca sa štencima naglašavajući životni put *bujtara* koji prati odrastanje i pomoć je u radnim obvezama svakodnevice.

Od promidžbenih materijala MK HO Đakovo ističu se kalendari koji vrlo često „putuju“ svijetom i pronalaze zaljubljenike u hrvatske ovčare u brojnim zemljama. I upravo na ovim temeljima nastaju nove ideje i projekti koji se provode u suradnji sa raznim stručnjacima: kinolozima, etnolozima, fotografima, marketinškim stručnjacima, producentima. Uz snimanja kraćih i dužih promotivnih video materijala produkcijski zahtjevno bilo je i snimanje fotografija potrebnih za vizualne materijale i dokumentaciju. U razdoblju od 2021. do 2025. angažirani su fotografi Andrej Car, Dora Dević, Tomislav Klemenčić i Krešimir Lukić, koji su ujedno i autori fotografija predstavljenih na ovoj izložbi.

Ustrajnim zalaganjem MK HO Đakovo odabrani su pojedinci, kao i autentične lokacije, bogati interijeri, brojni rekviziti i određene narodne nošnje te je insceniran dio suživota kojeg možete vidjeti u predstavljenim fotografskim prikazima. Autori su radili u različitim godišnjim dobima s različitim tematskim okvirima kao što su dječje igre, prikaz radnih tradicijskih poslova slavonskog sela, srednjovjekovni elementi, ali i suvremeni izričaji. Za svaki kadar uloženo je puno truda – od ideje do realizacije. Puno je sati realizirano u koordinaciji brojnih suradnika, pogodnih mjesta, praćenja vremenskih prilika i naravno pripreme pasa. Rezultat su brojne fotografije u arhivi MK HO Đakovo od kojih je odabrano 38 predstavljenih na izložbi. Uz fotografsko umijeće autora, svaki predstavljeni kadar nam otkriva privlačnost motiva i priče kojom se nastojalo ovjekovječiti nematerijalno – duboka povijesna veza, suživot i obostrani značaj u radnim, svečanim i svakodnevnim životnim trenutcima.

Budućim generacijama

Ponajprije vođeni pitanjem: što ćemo ostaviti budućim generacijama? MK HO Đakovo usmjerio se na aktivnu promociju ne samo kinoloških osobitosti hrvatskih ovčara već i njihove važnosti, koje se sjećaju i njeguju starije generacije. Brojne priče o nekadašnjem čordaškom, čobanskom i svinjarskom psu koje su protkane životnim radnim navikama u Slavoniji danas zamjenjuje suvremena veza s prošlošću. Mali crni ovčar (p) ostaje sinonim za nekadašnji suživot, a nove naraštaje podsjeća na korijene. Novim naraštajima se približavamo isticanjem pozitivnih navika u ovom specifičnom suodnosu čovjeka i psa. Izložba fotografija jedan je od koraka na putu kojim MK HO Đakovo želi pokazati kako je baština dio naših suvremenih života. Đakovo, upravo zalaganjem pojedinaca i afirmiranjem „naših bujtara“ zasigurno zaslužuje i izložbu i javni spomenik i ulicu *bujtara*, ali i prostor u kojem će se svim dragim gostima pokazati povijest, baština i suvremeni elementi suživota s *bujtarima*.

MK HO Đakovo predvođen agilnim predsjednikom, Blagom Petricom, osigurava snažnu i upečatljivu javnu vidljivost, ne samo na lokalnoj, već i nacionalnoj razini. Navedeno je ključan preduvjet za nove velike projekte, od kojih su neki već u realizaciji kao što je oblikovanje kovanice s hrvatskim ovčarom u organizaciji Hrvatske narodne banke, što će našu sredinu i društvo dodatno osvijestiti na bogatstvo koje baštinimo. Uvjerena sam kako će nesebično zalaganje predsjednika i članova MK HO Đakovo te njihova bezuvjetna ljubav prema psima i tradiciji otvoriti nova poglavlja važna za buduće generacije s aktivnom ulogom i međusobnom suradnjom svih relevantnih institucija: gradskih, županijskih i državnih.

Zaključno, za nove naraštaje, valja se prisjetiti značajnog povijesnog događaja, Mohačke bitke, čija se 500. obljetnica ove godine obilježava.⁴ Izložba fotografija hrvatskih ovčara upravo u Spomen-muzeju Josip Juraj Strossmayer stoga nije slučajna, već je planski realizirana i uključuje fotografije s tematikom srednjeg vijeka. Naime, zahvaljujući biskupskom vlastelinstvu gdje su se uzgajali konji, ali i psi kao čuvari brojnih stada sitne i krupne stoke, omogućena je značajna logistička potpora za bitku kod Mohača u Ugarskoj. Tadašnji đakovački biskup Juraj II. de Palina (1525.-1526.) bio je sudionik i junak ove bitke te je omogućio opremanje vojske konjima i psima kao dodatnom ispomoći. Ovo je još jedna potvrda o stoljetnom suživotu naših predaka sa hrvatskim ovčarom, o čemu podatke imamo zahvaljujući arhivima Đakovačko-osječke nadbiskupije.

*Jasmina Jurković Petras, prof.
etnologinja*

---

4 29. kolovoza 1526. odigrao se vojni sukob na Mohačkom polju između Hrvatskog kraljevstva i Kraljevine Ugarske protiv Osmanskog carstva.

Literatura

- Ercegović, Mladen et. al. (2018.). *Priručnik za sudačke pripravnike*, Hrvatski kinološki savez, Zagreb.
- Hrvatski ovčar. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2026. <<https://www.enciklopedija.hr/clanak/hrvatski-ovcar>>.
- Jakšić, Martin (2003). *Divanimo po Slavonski*, Pergamena, Zagreb.
- Kopljar, Miro (2003). Uporabna vrijednost hrvatskog ovčara, *Revija Đakovačkih vezova*, Đakovo, 28-29.
- Mataković, Bojan (2021). Hrvatski kinološki savez i dugogodišnje veze s Đakovom, *Revija Đakovačkih vezova*, Đakovo, 64-67.
- Petric, Blago (2021). Hrvatski ovčar kao simbol Đakova – Matični klub „Hrvatski ovčar“ u zadaći promidžbe tradicije, *Revija Đakovačkih vezova*, Đakovo, 68-71.
- Petsto godina Ergele Đakovo* (2006). ur. Pavo Sabolski. Đakovo: Državna ergela lipicanaca.
- Romić, Stjepan (1974). Hrvatski ovčar. *Prigodna revija*, Đakovo, 36.
- Romić, Stjepan (1977). Hrvatski ovčar. *Moj pas – izvanredni broj*, Zagreb.
- Špoljarić, Boris (2008). *Hrvatska kinološka baština*, Zagreb.

Impressum

Baština kroz suživot: *bujtari* za nove generacije

Izložba fotografija Matičnog kluba „Hrvatski ovčar“ Đakovo

Spomen-muzej biskupa Josipa Jurja Strossmayera, 27. lipnja - 27. kolovoza 2026.

Izložba

Autor izložbe: Blago Petric, predsjednik MK HO Đakovo

Suradnici: članovi Matičnog kluba Hrvatski ovčar Đakovo

Autori fotografija: Andrej Car, Dora Dević, Tomislav Klemenčić, Krešimir Lukić

Kustosica izložbe: Irena Ivkić

Tehnička realizacija: Jasna Kalman, Anica Marelja

Tisak fotografija: Reklama medija

Organizacija i promidžba: Irena Ivkić

Katalog

Nakladnik: Spomen-muzej biskupa Josipa Jurja Strossmayera

Za nakladnika: Tadija Crnjak, ravnatelj

Autorica teksta: Jasmina Jurković Petras, muzejska savjetnica, Gradski muzej Virovitica

Lektura: dr.sc. Mirko Ćurić

Fotografije: Arhiv MK HO Đakovo

Tisak: Hardy, Đakovo

Naklada: 100 primjeraka

Đakovo, 27. 6. - 27. 8. 2026.

Spomen-muzej biskupa Josipa Jurja Strossmayera i Grad Đakovo

ISBN 978-953-6691-04-3

Matični klub Hrvatski ovčar Đakovo posebno zahvaljuje na podršci

Pojedincima:

Vinko Babić, Krešimir Brataljenović, Hana Brca, Andrej Car, Dora Dević, Ivica i Zrinka Dananić, Ivona Djurkin, Damjan Drmić, Mirko i Andrijana Filipović, Krešimir Lukić, Nikola Klemen, Tomislav Klemenčić, Ivan Konjarević, Mato Kužnjačić, Mirta Mlinarević, Ana Marija Petric, Duje Petric, Korina Petric, Josip Plivelić, Iva Tokić, Ivica Tolić, Sanja Vranarić, MVS KUD-a „Seljačka sloga“, Zadubravlje, Božo Živković, ŽVS „Opančice“ KUD-a „Tena“ Đakovo.

Ustanovama:

Grad Đakovo, Osječko- baranjska županija, Hrvatske šume.

